

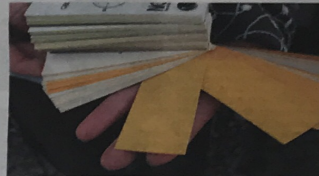
Hittar rätt. Med rutinerad snabbhet hittar Joanna Pierre Strykjärnets exakta gula nyans bland sina färgprover. Hanna Domfors följer hennes arbete.

Foto: Gunnar Hagberg

Början. Begreppet "Norrköpingsgult" har sina rötter i Holmentorret. Även om det är ljusare gult än många andra varianter av "Norrköpingsgult".

Inte en. "Norrköpingsgult" är inte bara en kulör. Just så här gult är Strykjärnet.

Kartläggning. Kommunen, genom stadsantikvarie Hanna Domfors (till vänster), ligger bakom färgkartläggningen som Joanna Pierre har utfört.

Här kan Norrköping visa sin rätta färg

NORRKÖPING

Norrköping går i gult. Inte bara i påsktider. Spårvagnarna och husfasaderna har givit Norrköping sin egen kulör och nu har begreppet "Norrköpingsgult" kartlagt.

Tätt, tätt intill fasaden håller Joanna Pierre upp sina färgprover för att få veta exakt hur gult Strykjärnet i Industrilandskapet egentligen är. Hon behöver inte bladdra eller leta särskilt länge bland proverna. Snart "lösningen" en av hennes färger i i fasadens kulör och blir ett med bakgrunden. Strykjärnets gula färg kan bestämmas: NCS S 2040-Y20R.

Rent mumbo-jumbo för den oövige.

Glasklart för Joanna Pierre som kan sitta Natural Color

System (NCS) utan och innan. –Samma nyans som Druvan, konstaterar hon. Vilket man kanske inte kan tro. Men en färg ska aldrig ses ensam och intilliggande färger påverkar intrycket. I Strykjärnets fall är det kombinationen av de mörkgrå listerna och mängden gula kulörer på grannfasaderna som bidrar till färgupplevelsen. Druvan ligger mer avsiktligt och har inte samma konkurrens från andra gula kulörer. "Norrköpingsgult" är ett gammalt och väl inarbetat

begrepp. De gula spårvagnarna och den stora mängden gula husfasader, framför allt utmed Strömmen, har begävat Norrköping med en alldeles egen kulör som saknar motstycke i övriga Sverige.

– Vi har alltid haft den här färgtraditionen i Sverige men Norrköping är mer gult än andra svenska städer, säger Joanna Pierre som är bebyggelseantikvarie och färgsättare.

Med vad är "Norrköpingsgult"? Hur gult är begreppet? I princip allt som är gult. Men att underlätta kommunikationen med både fastighetsägare och arkitekter och i Norrköping brukar få stämpeln "Norrköpingsgult" trots att man med blotta ögat kan konstatera att det inte alltid rör sig om samma gula färg. Spårvagnarna är mörkt gula medan många av fasaderna har en klart ljusare ton. Norrköpings kommun gav

Joanna Pierre och hennes Kulör av Sweden AB uppdraget att kartlägga de vi kallar för "Norrköpingsgult". NT har tagit del av resultaten.

– Kartläggningen kommer att vara till stor hjälp. Behovet är tydligare nu när Norrköping förändras. Till exempel i frågor om bygglov. Många frågar om det är OK att måla i "Norrköpingsgult". Då är det bra att veta exakt vad det innebär. Förut har det varit en ganska brett begrepp. Det här kommer att underlätta kommunikationen med både fastighetsägare och arkitekter och i Norrköping brukar få stämpeln "Norrköpingsgult" inte är en enda specifik kulör utan snarare ett flertal snarlika som alla ligger inom kulörtonsområdet Y20R-Y30R, det vill säga ljusockra och guldockra i vanligt tal. Guldockran är oftast något rödare och mörkare än ljusockran.

99 Norrköping är mer gult än andra svenska städer.

Joanna Pierre, bebyggelseantikvarie

det känns extra bra eftersom det byggs så mycket i Norrköping just nu.

– Jag har inte hittat någon liknande kartläggning som tagit samma helhetsgrepp. Behovet är tydligare nu när Norrköping förändras.

Joanna Pierre har, med hjälp av sin NCS-färgatlas med 1950 färgprover, mått in en mängd kulörer på fasader i Industrilandskapet i centrala Norrköping samt vid de Engelska radhusen i Södra Promenaden.

Mätningarna visar att "Norrköpingsgult" inte är en enda specifik kulör utan snarare ett flertal snarlika som alla ligger inom kulörtonsområdet Y20R-Y30R, det vill säga ljusockra och guldockra i vanligt tal. Guldockran är oftast något rödare och mörkare än ljusockran.

– Just också tillhör de billigaste pigmenten samtidigt som de har god täckförmåga och hållbarhet, säger Joanna Pierre. Därför har de alltid varit populära i Sverige. Ända sedan år 1700 har den gula färgen varit den vanligaste färdkulören på putsade hus i Sverige. Dels ville man imitera sten och tegel från södra Europa och dels var den som sagt både billig, bra och klimatbeständig.

Runt år 1800 var storhittiden för den gula husfärgen över i Stockholm, varifrån

1950

färgprover finns det i NCS-systemet som används för att specificera färg inom, bland annat, arkitektur, tillverkning och forskning.

riktlinjerna i allmänhet utgick, och konkurrensen från vitt och grått tilltog. Norrköping släppte emellertid aldrig sitt gula ideal.

– Färgen är ett sätt att försöka fånga stadens identitet, menar Joanna Pierre. Jag tycker att det är oerhört spännande. En stadsmiljö består ju till mycket stor del av färger. Det har blivit som min mission att vara med och försöka forskna genom färg. Det är inte minst aktuellt just nu när det byggs mycket nytt. För tillfället håller jag också på med kulör- och materialstrategi för lara hamnen.

Joanna Pierre konstaterar att begreppet "Norrköpingsgult" troligen har sitt ursprung i Holmentorret.

– Det var i Holmentorret som byggnaderna färgades in i de gula nyanserna

från allra första början i mitten av 1700-talet. Holmentorret representerar den ljusaste av kulörerna medan Strykjärnet är det mest kulörstarka exemplet. Mellan dem finns ett antal gula kulörer som passar under benämningen "Norrköpingsgult" och begreppet är alltså inte

en specifik kulör. Allt har, historiskt sett, handlat om tillgången på pigment och hur man sedan har blandat dem med kalkfärgen.

Gunnar Hagberg

0768 40 83 28

gunnar.hagberg@nt.se

Kartläggningen

Kulör av Sweden AB fick ett uppdrag av Norrköpings kommun att göra en kartläggning av begreppet "Norrköpingsgult". Syftet med kartläggningen var att underlätta framtida ärendehantering samt skapa ett diskussionsunderlag för färgsamtning av stadsrummet generellt.

Med hjälp av färgbeteckningssystemet Natural Color

System (NCS) har Joanna Pierre mått in de exakta kulörerna på ett stort antal fastigheter i centrala Norrköping. Det som färgkartagades är Renströmmen, Teatern, Druvan, Värmeväxeln, Flygen, Strömkärnet, "Moderaternas hus", Holmentorret med intilliggande hus. Tvålockes samt Knöplingsborg. Desutom de Engelska radhusen i Södra Promenaden.